

Обобщение на информацията от отчетните данни на общините за финансовото им състояние към края на първото тримесечие на 2023 г.

Анализът на данните в края на първото тримесечие на 2023 г., спрямо края на 2022 г., както и спрямо същия период на 2022 г., показва следното:

Показатели за финансова самостоятелност

Делът на приходите в общите постъпления за страната е 30,39 %, спрямо 29,00 % в края на 2022 г., като спада спрямо същия период на миналата година – 33,32 %. Броят на общините, които отчитат дял на приходите от общите постъпления по-висок от стойността на показателя за страната, е 54, спрямо 49 в края на месец март 2022 г., при 40 общини към края на предходната година.

Делът на покритие на разходите за местни дейности с приходи за страната нараства до 119,34 %, спрямо 84,20 % в края на миналата година. Стойността на показателя се запазва относително постоянна спрямо същия период на миналата година, когато е била 119,26 %, като 49 общини постигат резултат над стойността за страната (70 бр. към същия период на миналата година и 45 бр. към края на 2022 г.).

Приходите превишават разходите за местни дейности към края на тримесечието при 29,8 % от общините – 79 общини. През същия период на миналата година този брой е бил 102, а към края на 2022 г. са едва 27 общини.

Показатели за финансова устойчивост и ефективност

- Бюджетното салдо спрямо общите постъпления по отчет – стойността на показателя за страната към края на първото тримесечие на 2023 г. е 22,41 % (22,18 % към същия период на миналата година и 4,54 % в края на 2022 г.). Броят на общините, отчитащи резултат над средния, е 94, 122 са към края на първото тримесечие на 2022 г. и 143 към края на 2022 година. Бюджетното салдо на общините на национално ниво е положително в размер на 668,1 млн. лв., поради което и делът му от общите постъпления е положителна величина.
- Общият размер на общинския дълг към 31.03.2023 г. е приблизително 1 401,0 млн. лв., като нараства с 25,8 млн. лв. спрямо същия период на миналата година, но е по-нисък с 20,4 млн. лв. спрямо края на 2022 г. Общините използват дългосрочни заеми както за съфинансиране на европейски проекти и програми, така и за реализирането на значими инвестиционни проекти. Важен показател, който е индикатор за финансова дисциплина в общината, не е размерът на дълга като обща сума, а дали погашенията по него са правилно планирани и бюджетно разчетени, така че да не превишават фискалното правило по чл. 32, ал. 1 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).
- Към края на наблюдавания период размерът на просрочените задължения по бюджетите на общините е 88,1 млн. лв., като намаляват с 32,2 млн. лв. спрямо месец март 2022 г. и с 2,9 млн. лв. спрямо размера към 31.12.2022 г.
- Население на един общински служител – стойността на показателя за страната е 268 към края на месец март 2023 г., при 282 към 31.03.2022 г. и 264 към края на 2021 година. Общините със стойност на показателя над стойността за страната са 43 към края на текущото тримесечие.
- Делът на разходите за заплати и осигуровки в общите разходи е 57,46 %, а за същия период на миналата година и към края на 2022 г. е съответно 58,68 % и 54,99 %. Общините

със стойност на показателя над стойността за страната са съответно 167 при 179 за същия период на миналата година и 172 към края на 2022 година.

Показател за инвестиционна активност - дял на капиталовите разходи в общите разходи

Към края на текущото тримесечие при общините се наблюдава слаба инвестиционна активност от 9,11 %, като тя намалява с 3,18 процентни пункта, в сравнение с данните към края на 2022 г., когато стойността на този показател за страната е 12,29 %. Инвестиционната активност за страната се подобрява спрямо същия период на миналата година – 6,59 %.

Броят на общините, които имат дял на капиталовите разходи по-висок от стойността на показателя за страната в края на първото тримесечие на 2023 г., е 113 при 92 за същия период на миналата година и 145 към края на 2022 година.

Други показатели за финансовото състояние на общините

- Наличните в края на март 2023 г. задължения за разходи по бюджетите на общините са близо 287,2 млн. лв., като са по-ниски с 27,0 млн. лв. спрямо година по-рано и приблизително 114,2 млн. по-ниски спрямо края на 2022 година.
- Наличните в края на текущото тримесечие поети ангажименти за разходи по бюджетите на общините са 4 705,8 млн. лв., като се увеличават с 1 122,7 млн. лв. спрямо първото тримесечие на 2022 г. и с 620,7 млн. лв. спрямо края на предходната година.
- Общините с отрицателно бюджетно салдо към края на първото тримесечие на 2023 г. са 45 (за сравнение към 31.03.2022 г. са 38, а към края на 2022 г. – 58), като най-голям дефицит се отчита в следните общини:

/лв. /	
Кърджали	-8 579 577
Перник	-4 919 068
Омуртаг	-4 434 004
Тутракан	-3 735 406
Кресна	-3 707 484

Предвид факта, че Законът за държавния бюджет на Република България (ЗДБРБ) за 2023 г. не е приет от Народното събрание, съответно не са приети общинските бюджети за 2023 г., липсва информация за размера на планираните приходи и разходи по общинските бюджети, поради което не може да бъде предоставена информация към 31.03.2023 г. по някои показатели, като например:

- Размер на дълга, като процент от планираните приходи, изравнителна субсидия и други трансфери за местни дейности от централния бюджет (ЦБ);
- Просрочени задължения като процент от планираните приходи, изравнителна субсидия и други трансфери за местни дейности от ЦБ;
- Дял на просрочените задължения по бюджета от планираните разходи за 2023 г.;
- Дял на задълженията за разходи по бюджета от планираните разходи за 2023 г.;
- Дял на поетите ангажименти по бюджета от планираните разходи за 2023 г.

ОБЩИНИ С ФИНАНСОВИ ЗАТРУДНЕНИЯ

За общините, за които въз основа на данните от годишните отчети за касово изпълнение на бюджетите на общините, оборотните ведомости и информацията в Регистър общински дълг и по чл. 5а от Закона за местните данъци и такси към края на 2022 г. се установи, че отговарят на три и повече от критериите по чл. 130а, ал. 1 от ЗПФ и са определени съгласно тази законова разпоредба като общини с финансови затруднения, данните за финансовото състояние към 31.03.2023 г. са следните:

Просрочените задължения по бюджета са в размер на 29,8 млн. лв.

Спрямо същия период на миналата година размерът на просрочените им задължения е намалял общо с 1,3 млн. лв. в резултат на намалението в 5 общини общо с 2,3 млн. лв. и на увеличението в 4 от тях с 1,0 млн. лв. Спрямо края на 2022 г. се наблюдава намаление на просрочените задължения с 1,7 млн. лв., като намаление в общ размер на 2,0 млн. лв. е отчетено при 5 общини, а при 4 общини е отчетено увеличение в размер на 0,3 млн. лв.

Задълженията за разходи по бюджета са в размер на 47,8 млн. лв.

Размерът на задълженията за разходи на общините с финансови затруднения се е увеличил, спрямо същия период на миналата година, с 4,6 млн. лв. (при 6 общини увеличението е с 5,2 млн. лв., а при 3 намалението е общо с 0,6 млн. лв.). Спрямо края на 2022 г. намалението в размера на задълженията е 1,9 млн. лв., като е реализирано в резултат на намаление с 2,4 млн. лв. в 8 общини и увеличение с 0,5 млн. лв. в 1 община.

Поетите ангажименти са в размер на 99,3 млн. лв.

Поетите ангажименти са се увеличили с 12,6 млн. лв., спрямо същия период на миналата година, което е в резултат на увеличението с 23,3 млн. лв. в 6 от общините и на намаление с 10,7 млн. лв. при 3 общини с финансови затруднения. Спрямо края на 2022 г. се наблюдава увеличение с 1,3 млн. лв., произтичащо от увеличение при 5 общини в размер на 6,0 млн. лв. и намаление при 4 общини в размер на 4,7 млн. лв.

За периода нито една община не изпълнява план за финансово оздравяване, за целите на изпълнението на който е отпуснат временен безлихвен заем по чл. 130ж, ал. 1 от ЗПФ.

Към 31.03.2023 г. остатъчният размер на дължимите временни безлихвени заеми, предоставени по чл. 130ж, ал. 1 от ЗПФ. на общините с приключила процедура по финансово оздравяване през 2022 г. – Неделино и Чепеларе, при които крайният срок за погасяване на заемите е приключил, е 3,5 млн. лв.

/в лева/

Код по ЕБК	Община	Дата на отпускане на заема	Краен срок на погасяване	Размер на предоставения безлихвен заем	Остатъчен размер на заема към крайния срок за погасяване	Остатъчен размер на заема към 31.03.2023 г.
7107	Неделино	03.07.2020 г.	01.12.2022 г.	3 000 000	3 000 000	1 969 100
7110	Чепеларе	24.04.2020 г.	01.12.2022 г.	2 500 000	2 500 000	1 501 500
Общо:				5 500 000	5 500 000	3 470 600

На основание чл. 106 от ЗПФ, във връзка с разпоредбата на чл. 6, ал. 1 от Закона за прилагане на разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2022 г., изречение второ, до приемането на Закона за държавния бюджет на Република България за 2023 г., считано от месец февруари 2023 г.,

Министерството на финансите е предприело действия по прихващане на невъзстановените заеми на общините Неделино и Чепеларе с подлежащите им на отпускане средства за целева субсидия за капиталови разходи до достигнатия ѝ размер към 31 декември 2022 г. и при отчитане на влезли в сила нормативни актове. Прихванатите средства са в размер на 2,0 млн. лв., от които за община Неделино 1,0 млн. лв., а за община Чепеларе 1,0 млн. лв.

ПРОСРОЧЕНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Просрочените задължения на общините към 31.03.2023 г. са в размер на **90,7 млн. лв.**, в т.ч. по бюджета на общините – **88,1 млн. лв.**

Просрочените задължения по бюджетите на общините са формирани от 117 общини (44 % от общия брой общини), 148 общини завършват първото тримесечие на 2023 г. без просрочени задължения в бюджета. Сравнено със същия период на миналата година, намаление на просрочените задължения отчитат 29 % (76 общини), като общият размер на реализираното от тях намаление е близо 43,2 млн. лв. За същия период 46 общини (17 % от всички) увеличават просрочените си задължения в рамките на една година общо с 11,0 млн. лв.

В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са в размер на 1,2 млн. лв. и съставляват около 1,3 % от размера на просрочените задължения по бюджетите на общините.

Размерът на просрочените задължения по бюджетите по области е, както следва:

Област	Март 2022 г.	Декември 2022 г.	Март 2023 г.	Изменение Март 2023 г. - Март 2022 г.	Изменение Март 2023 г. - Декември 2022 г.
	/лв./	/лв./	/лв./	/лв./	/лв./
Благоевград	14 195 959	13 913 316	12 497 699	-1 698 260	-1 415 617
Бургас	2 514 682	1 682 447	1 412 681	-1 102 001	-269 766
Варна	818 850	473 938	403 922	-414 928	-70 016
Велико Търново	3 808 587	1 774 168	1 392 796	-2 415 791	-381 372
Видин	7 907 397	5 262 289	5 373 022	-2 534 375	110 733
Враца	2 995 123	2 753 461	2 516 648	-478 475	-236 813
Габрово	2 051	5 078	2 586	535	-2 492
Добрич	1 829 079	761 393	903 909	-925 170	142 516
Кърджали	14 576 226	5 974 046	5 050 461	-9 525 765	-923 585
Кюстендил	11 778 842	3 984 995	4 188 637	-7 590 205	203 642
Ловеч	0	0	0	0	0
Монтана	1 372 556	2 045 250	1 533 638	161 082	-511 612
Пазарджик	25 725 211	23 725 663	26 970 254	1 245 043	3 244 591
Перник	3 600 770	2 083 600	1 481 678	-2 119 092	-601 922
Плевен	418 379	308 344	209 842	-208 537	-98 502
Пловдив	1 711 085	2 394 062	2 361 900	650 815	-32 162
Разград	387 348	252 422	123 913	-263 435	-128 509
Русе	490 759	53 026	48 189	-442 570	-4 837
Силистра	1 691 156	1 802 657	1 234 978	-456 178	-567 679
Сливен	68 987	55 809	58 459	-10 528	2 650
Смолян	9 467 912	13 571 074	10 631 558	1 163 646	-2 939 516
София - град	2 165 659	770 107	2 823 102	657 443	2 052 995
София	2 441 943	1 824 428	1 700 699	-741 244	-123 729

Стара Загора	5 076 483	1 725 072	1 604 679	-3 471 804	-120 393
Търговище	25 166	165 709	14 713	-10 453	-150 996
Хасково	3 655 559	3 642 452	3 521 504	-134 055	-120 948
Шумен	7781	14 089	57334	49 553	43 245
Ямбол	1 588 618	18 421	11 894	-1 576 724	-6 527
Общо	120 322 168	91 037 316	88 130 695	-32 191 473	-2 906 621

В сметките за средства от Европейския съюз (СЕС) и в другите сметки и дейности просрочените задължения са 2,6 млн. лв., или 2,9 % от общия размер на просрочените задължения на общините.

Общата сума на просрочените задължения на общините намалява с приблизително 4,2 млн. лв., спрямо края на 2022 г., и с 6,4 млн. лв., спрямо същия период на миналата година.

Динамиката в размера на просрочените задължения по бюджетите на общините е както следва:

Към дата:	Размер на просрочените задължения по бюджетите на общините в млн. лв.
31.12.2017 г.	146,1
31.12.2018 г.	122,2
31.12.2019 г.	171,8
31.12.2020 г.	127,8

Към дата:	Размер на просрочените задължения по бюджетите на общините в млн. лв.
31.12.2021 г.	118,7
31.12.2022 г.	91,0
31.03.2023 г.	88,1

НАЛИЧНИ СРЕДСТВА

Към 31. 03.2023 г. общините отчитат налични средства в размер на 3 139,7 млн. лв., от които 2 832,8 млн. лв. отчетени по бюджетите, 141,9 млн. лв. в сметките средства от Европейския съюз и 165,0 млн. лв. наличност по набирателни сметки.

Отчетените по бюджетите на общините наличности към края на март 2023 г., се увеличават с 670,9 млн. лв. спрямо декември 2022 г. и с 669,9 млн. лв. спрямо март 2022 г. С най-голям относителен дял е отчетената наличност в левове по сметки в края на периода – приблизително 95% от отчетените средства или 2 687,7 млн. лв.

Спрямо края на предходната годината общият размер на наличните средства на общините нараства с 659,0 млн. лв., а увеличението спрямо същия период на 2022 г. е 586,7 млн. лв., тъй като размерът на наличните средства в сметките за средства от Европейския съюз намалява спрямо наблюдаваните периоди, компенсирайки част от общото увеличение.

Увеличението на наличностите по бюджетите на общините се формира от средства от предоставени по реда на чл. 6, ал. 1 от Закона за прилагане на разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2022 г., приходи и налични средства от преходен остатък, вкл. за целеви разходи и от целевата субсидия за капиталови разходи от предходната година. Наличностите по сметките за СЕС се формират от получени средства за изпълнение на европейски проекти. Средствата по набирателните сметки се формират от преведени депозити и гаранции и подлежат на възстановяване.

ОБЩИНСКИ ДЪЛГ

Общинският дълг и общинските гаранции към 31.03.2023 г. възлизат на 1 404,0 млн. лв., в т. ч. 740,7 млн. лв. вътрешен (52,8 %) и 653,3 млн. лв. (47,2 %) външен дълг. Голяма част от общинския дълг и общинските гаранции – 1 141,1 млн. лв. (81,3 %) – са предназначени за финансиране на инвестиционни проекти. Дългът на Столична община формира 44,7 % от общия размер на дълга. Спрямо края на 2022 година, размерът на общинския дълг и общинските гаранции се намалява с 19,6 млн. лв., което се дължи на намаление на размера на външния дълг с 10,7 млн. лв. и намаление на размера на вътрешния дълг с 8,9 млн. лв.

Усилията на Министерството на финансите продължават в посока да се подобри и ефективността на управление на общинските бюджети. Препоръчително е общините да приемат и изпълняват планове за финансово оздравяване при наличие не само на три или повече от показателите по чл. 130а от ЗПФ, но и при индикации за достигане на критичните стойности по един или повече от всички наблюдавани показатели. По този начин местните власти ще преодолеят и елиминират своевременно риска да нарушат фискалните правила и параметри по ЗПФ.